

Archeologische begeleiding
Veldhuizerdijk 3 (project 493)

Archeologische begeleiding Veldhuizerdijk 3

project 493

Auteur: Jeroen Oosterbaan

Status:	Definitief	6 november 2013	
	Naam:	Datum:	Paraaf:
Akkoord Projectleider:	J. Oosterbaan	6 november 2013	J
Akkoord Senior-Archeoloog:	E. Mittendorff	6 november 2013	BV
Akkoord Bevoegd Gezag:	B.Vermeulen	6 november 2013	BV

COLOFON

© 2013, Gemeente Deventer, Deventer.

Auteur: Jeroen Oosterbaan
Redactie: Emile Mittendorff
Beeldredactie: Emile Mittendorff
Productie kaartmateriaal: Leon Scheffer
Vormgeving: Coosje Koster

Titel: Archeologische begeleiding Veldhuizerdijk 3 (project 493)

Reeksnaam: Briefrapport Archeologie Deventer, nummer 28

Dit rapport is een product van:

Archeologie Deventer
Gemeente Deventer

Postbus 5000
7400 GC Deventer
Nederland
Telefoon: (0031)-(0)570-671155
www.deventer.nl

Inhoud

1 Inleiding	1
1.1 Ligging onderzoeksgebied	1
1.2 Projectgegevens	2
1.3 Doelstelling	2
1.4 Eerder uitgevoerd onderzoek	2
2 Landschappelijk en historisch kader	3
2.1 Het ontstaan van het landschap	3
2.2 De landschappelijke en bodemkundige ligging van het onderzoeksgebied	3
2.3 Archeologie en historisch grondgebruik	3
3 Archeologische verwachting voorafgaand aan het onderzoek	6
4 Onderzoeksvragen	6
5 Strategie en methode	7
5.1 Algemene onderzoeksstrategie	7
5.2 Toegepaste strategie en werkwijze	7
6 Resultaten van de archeologische begeleiding	7
6.1 Geologie en bodemopbouw in het onderzoeksgebied	7
6.2 Sporen en structuren	8
6.3 Vondsten	8
7 Conclusie en beantwoording van de onderzoeksvragen	8
8 Aanbeveling en selectieadvies	9
9 Literatuur	9

I Inleiding

Het onderzoek wordt uitgevoerd in verband met voorgenomen nieuwbouw van een jongveestal aan de Veldhuizerdijk 3, een terrein met een hoge archeologische verwachting. Uit voorafgaande bureaustudie en verkennend booronderzoek is gebleken dat de bodemopbouw binnen het plangebied intact is en dat hier rekening moet worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische sporen. Omdat deze sporen door de nieuwbouwplannen worden bedreigd, is in het selectiebesluit een vervolgonderzoek voorgeschreven. Omdat de aard en werkwijze van de nieuwbouw zich goed lenen voor een archeologische begeleiding en het om een relatief beperkte oppervlakte gaat, is besloten om de kosten van dit vervolgonderzoek zoveel mogelijk te beperken door dit onderzoek uit te voeren in de vorm van een archeologische begeleiding van het ontgraven van de bouwkuip.

1.1 Ligging onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de Veldhuizerdijk 3 in Diepenveen, gemeente Deventer (afb. 1.1). Het onderzoek vond plaats op het erf van de huidige boerderij (afb. 1.2). Het onderzoeksgebied was voorafgaand aan het onderzoek onbebouwd.

Afb. 1.1: De ligging van het onderzoeksgebied

1.2 Projectgegevens

Projectnr. Archeologie Deventer:	493
Gemeente en plaats:	Diepenveen, gemeente Deventer
Naam en code onderzoek:	AB Veldhuizerdijk 3
Toponiem:	Groot Veldhuis
Onderzoeksmeldingsnummer:	59035
Coördinaten:	X: 208.530 Y: 478.276
Bevoegd Gezag:	B. Vermeulen
Projectleiding:	J. Oosterbaan
Datum uitvoering	4 en 5 november 2013

1.3 Doelstelling

De doelstelling van de begeleiding was het documenteren van eventuele archeologische resten in het plangebied. Indien inderdaad archeologische sporen worden aangetroffen, diende zoveel mogelijk de aard en datering van de sporen te worden vastgesteld.

1.4 Eerder uitgevoerd onderzoek

Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Uitvoerder	Archeologie Deventer (drs. A. Berends)
Uitvoeringsperiode	2013
Rapportage	Berends, 2013.

In het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied een hoge archeologische verwachting kent. Omdat de bouwingreep dieper reikt dan 50 cm onder maaiveld is een inventariserend booronderzoek geadviseerd om de intactheid van de bodem ter plaatste vast te stellen. Dit advies is overgenomen in het selectiebesluit van het bevoegd gezag.

Soort onderzoek	Booronderzoek
Uitvoerder	Archeologie Deventer (drs. E. Mittendorff)
Uitvoeringsperiode	2013
Rapportage	Mittendorff, 2013.

In juni 2013 is het booronderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat geen grootschalige verstoringen in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Het plangebied bevindt zich op de uitloper van een relatief hoge, leemarme dekzandrug. De top van dit dekzand vertoont geen gleyverschijnselen en lag dus relatief droog. Het hoogteverschil tussen het oostelijke en het westelijke deel van het plangebied bedraagt ruim 60 cm. Daarmee was deze rug en met name het oostelijke deel van het plangebied, waarschijnlijk geschikt voor bewoning vanaf de prehistorie. Aanwijzingen voor daadwerkelijk gebruik in de prehistorie of vroege middeleeuwen, zoals een akkerlaag, zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van sporen uit deze perioden kan echter op basis van dit beperkte booronderzoek niet worden uitgesloten. De bovenste 1-1,5 m van het profiel bestaat uit een dik plaggendek, dat vanaf de late middeleeuwen en nieuwe tijd op het land is opgebracht. Dit plaggendek is in alle vier de boringen intact. Het plaggendek zorgt voor een conserverende werking voor eventueel aanwezige archeologische sporen. Geadviseerd wordt om de ontgraving van de bouwkuip te begeleiden. Dit advies is door het bevoegd gezag in het selectiebesluit overgenomen.

2 Landschappelijk en historisch kader

2.1 Het ontstaan van het landschap

Het natuurlijk landschap van het buitengebied van de gemeente Deventer bestaat grotendeels uit jong dekzand. Het jonge dekzand is door de wind afgezet tijdens de laatste ijstijd (ca. 120.000-10.000 jaar geleden). Hierdoor zijn afwisselend dekzandhoogtes en dekzandlaagtes ontstaan. De dekzandruggen waren goed geschikt voor akkerbouw. Vaak waren de dekzandruggen al vanaf de prehistorie door mensen in gebruik.

Tijdens het laatste deel van de laatste ijstijd (ca. 15.000-10.000 jaar geleden) werd ook in het IJsseldal een grote hoeveelheid dekzand afgezet. Er werd een dekzandrug gevormd, die als waterscheiding fungeerde. Hierdoor stond het noordelijke deel van de IJssel bij Deventer niet meer in contact met de Rijn en werd door het IJsseldal alleen water van lokale beken naar het noorden afgevoerd. In de loop der tijd vond vernatting plaats, omdat de beken in het IJsseldal die naar het zuiden afwaterden door overstromingen uit het riviereengebied naar het noorden werden gestuwd. Hierdoor ontstond uiteindelijk tussen 350 en 600 een doorbraak in de waterscheiding en vanaf dat moment was (weer) sprake van een grote rivier in het IJsseldal. Het tijdstip waarop de waterscheiding doorbrak is nog onduidelijk. Duidelijk is wel dat in de prehistorie en de Romeinse tijd er geen grote rivier door het IJsseldal stroomde.

Op de door RAAP vervaardigde gedetailleerde geomorfologische kaart die als basis dient voor de bijgewerkte archeologische verwachtingskaart voor de gemeente Deventer, staan de zones van het plangebied waar de werkzaamheden archeologisch dienen te worden begeleid als volgt gekarteerd (afb. 2.1). De toekomstige bouwkuip ligt op de westelijke uitloper van een hoge dekzandrug met plaggendek.

2.2 De landschappelijke en bodemkundige ligging van het onderzoeksgebied

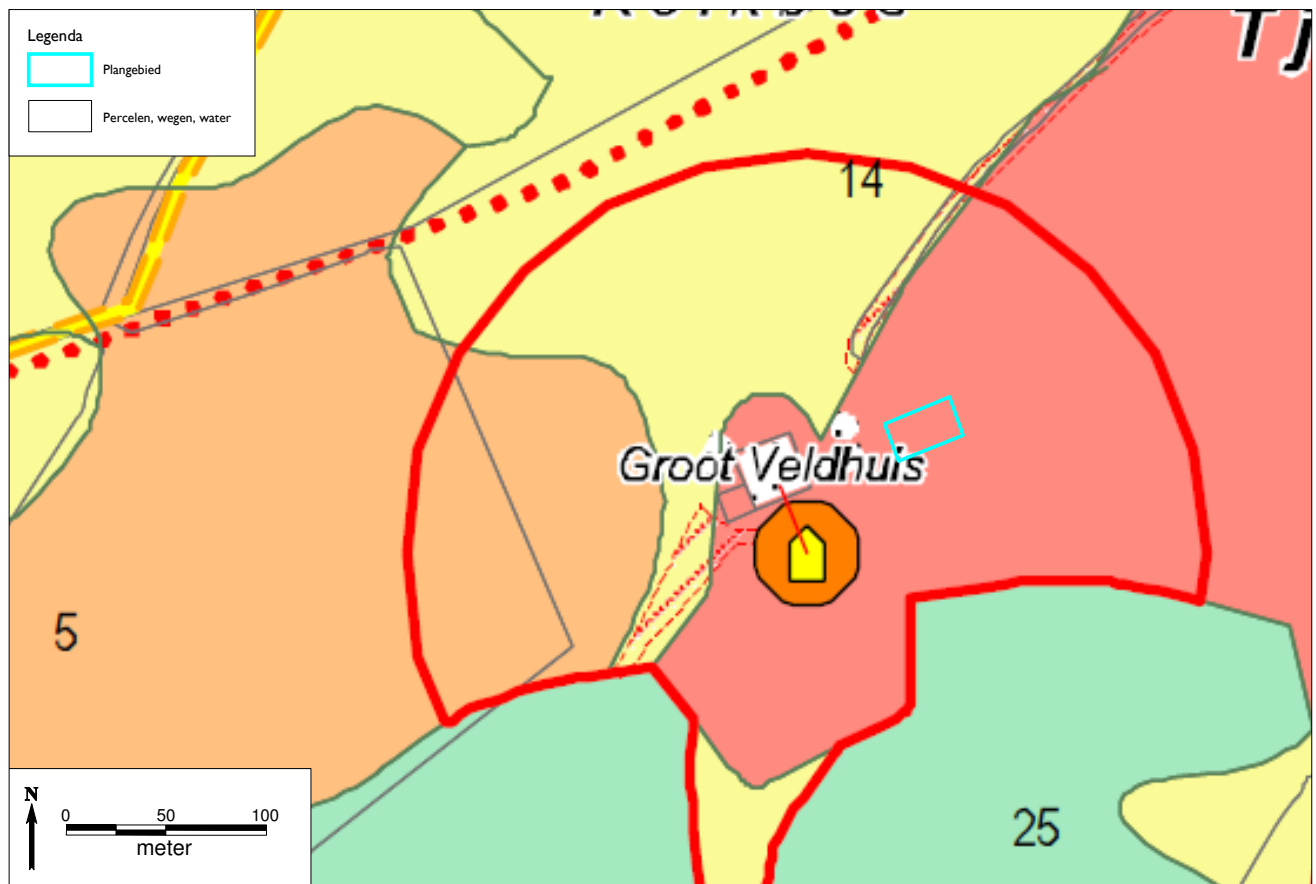
Het onderzoeksgebied is gelegen naast de historische boerderijlocatie Groot Veldhuis (afb. 2.2). Het geheel bevindt zich op een hoge dekzandduin met een plaggendek. Deze duin, ook wel een eng, enk of es genoemd, is in landbouwkundig opzicht een (vaak) gemeenschappelijk geëxploiteerd complex van oude bouwlanden. Deze akkers zijn meestal in de late middeleeuwen in gebruik genomen (en zonder ophoging mogelijk al eerder). Vanaf dat moment zijn ze geleidelijk en in de loop der eeuwen opgehoogd, door het opbrengen van plaggenmest. Hierbij worden plaggen – die bijvoorbeeld gestoken zijn op een heide of in een beekdal – en zand gemengd met dierlijke uitwerpselen. Dit mengsel wordt over het bouwland uitgereden. De dikte van een plaggen- of esdek kan op deze wijze aangroeien tot meer dan een meter. Pas wanneer het plaggendek tenminste 50 cm dik is, wordt van een *enkeerdgrond* gesproken.¹ Het plangebied is op de bodemkaart van Stiboka² als dusdanig geclassificeerd. De dikte van het plaggendek is hier gunstig voor het behoud van archeologie. Eventuele resten zijn in de loop der eeuwen goed afgedekt, en blijven door de dikte van het esdek buiten bereik van moderne bodembewerkingsmethodes zoals diepplougen. Bij enkelegronden kan een archeologisch intact bodembestand worden aangetroffen. Het lokaliseren van deze archeologie is overigens niet altijd eenvoudig, omdat sdekvorming ook de vertekening van het oorspronkelijke landschapsreliëf tot gevolg kan hebben.

2.3 Archeologie en historisch grondgebruik

Het plangebied heeft op de gemeentelijke verwachtingskaart een hoge verwachting. Deze hangt samen met de landschappelijke hoogte, de dikte van het esdek en het door archeologisch onderzoek bewezen gegeven, dat dekzandduinen in het verleden favoriete locaties voor bewoning waren. Op vergelijkbare locaties in de gemeente Deventer zijn op dekzandduinen sporen gevonden van bewoning uit de prehistorie tot en met de nieuwe tijd. Toch zijn in de directe omgeving van het plangebied vrijwel geen archeologische sporen bekend. Ongeveer 570 m ten zuidwesten van het plangebied werd in 1975 een losse vondst gedaan van een urn met crematieresten, waardoor geconcludeerd werd dat op de hoge rug ten westen van het plangebied mogelijk een urnenveld uit de late bronstijd en vroege ijzertijd gelegen heeft (project 1014). Het gebrek aan archeologische

1. Berendsen, 2004, hfdst 4.

2. Stiboka, 1979.

Die plaatsen, welke in de Douwelerkolk verdrongen zijn ...

Archeologische waarden- en verwachtingskaart voor de gemeente Deventer
RAAP-rapport 2571, kaartbijlage 2, middenblad, schaal 1:10.000

Verwachte dichtheid aan archeologische resten binnen landschappelijke eenheden

	terrein van cultuurhistorische waarde, stad Deventer binnen de vestingwerken (AMK-terrein 13969)	Zeer hoog voor archeologische resten uit met name de Karolingische periode en later. Archeologische resten veelal afgedekt door een >50 cm dikke conserverende laag en daardoor waarschijnlijk goed geconserveerd (profieltype 1).
	hoge verwachting, waarschijnlijk goede conservering	Hoog voor archeologische resten uit alle perioden. Archeologische resten afgedekt door een >50 cm dikke conserverende laag en daardoor waarschijnlijk goed geconserveerd (profieltype 1).
	hoge verwachting, mogelijk goede conservering	Hoog voor archeologische resten uit alle perioden. Archeologische resten vlak onder het maaiveld en daardoor kwetsbaar (profieltypen 2 en 3).
	middelmatige verwachting	Middelmatig voor archeologische resten uit met name de oudere Prehistorie. Archeologische resten afgedekt door een >50 cm dikke conserverende laag en daardoor waarschijnlijk goed geconserveerd (profieltype 4) of archeologische resten vlak onder het maaiveld en daardoor kwetsbaar (profieltypen 5 en 6).
	lage verwachting	Laag voor archeologische resten uit alle perioden. Archeologische resten afgedekt door een >50 cm dikke conserverende laag en daardoor waarschijnlijk goed geconserveerd (profieltype 7) of archeologische resten vlak onder het maaiveld en daardoor kwetsbaar (profieltypen 8 en 9).
	lage verwachting, beekdallandschap	Laag voor archeologische resten uit alle perioden. Specifieke verwachting voor (beek)dalgebonden archeologie (resten van jachtactiviteiten, nederzettingdumps, deposities, overgangen en beekaccessen). Archeologische resten afgedekt door een al dan niet dikke conserverende laag beekafzettingen (klei, zand, veen) en daardoor waarschijnlijk goed geconserveerd (profieltype 14).
	onbekende verwachting	Afhankelijk van ter plaatse aanwezige bodemverstoringen en onderliggende verwachtingszone.

Historische nederzettingslocaties

Groot Baarle boerderijnaam

	onbekend
	fase 1 (AD 800-1100)
	fase 1 of 2 (AD 800-1500)
	fase 1, 2 of 3a (AD 800-1598)
	fase 2 (AD 1100-1500)
	fase 2 of 3a (AD 1400-1600)
	fase 3a (AD 1500-1700)
	fase 3a of 3b (AD 1500-1832)
	fase 3b (AD 1700-1832)
	fase 4 (AD 1832-1900)

 bufferzone boerderijverplaatsingen (200/50 m)

Historische infrastructuur en overige elementen
 historische weg

Afb. 2.1: Het plangebied op de archeologische verwachtingskaart.

sporen rondom het plangebied hoeft echter niet indicatief te zijn. Het duidt eerder op de afwezigheid van archeologisch onderzoek in deze omgeving, dan op de afwezigheid van archeologie. Met oog op aangetroffen sporen op vergelijkbare locaties in de gemeente, mogen ook in het plangebied sporen worden verwacht van bewoning en andere activiteiten tijdens de prehistorie tot en met nieuwe tijd. Dit kunnen sporen zijn van langdurig landgebruik (bewoning, agrarisch, grafveld etc.), maar ook van kortstondig landgebruik (zoals een jachtkamp).

De hoge verwachting van het plangebied wordt verder veroorzaakt door de ligging in de bufferzone van historische boerderij Groot Veldhuis. Een bufferzone is een straal van 100 meter rondom de boerderij (afb. 2.1, rode cirkel), waarin resten worden verwacht van oudere voorgangers van de boerderij of van bijbehorende erfstructuren (bijgebouwen, perceleringsgreppels en dergelijke). De boerderij zelf, die in 1319 voor het eerst in historische bronnen wordt vermeld, bevond zich circa 45 m ten westen van het plangebied.

Voor de nieuwe verwachtingskaart zijn de ligging, ouderdom en relevantie van historische boerderijen in de gemeente Deventer opnieuw onder de loep genomen. Het kaartbeeld is daarna aangepast op de nieuwe inzichten. Eén van de wijzigingen die zijn doorgevoerd op de nieuwe verwachtingskaart voor de gemeente Deventer betreft de afmeting van een bufferzone: deze is afhankelijk geworden van de ouderdom van een boerderij. Voor middeleeuwse erven wordt nu een buffer van 200 m aangehouden. Bij deze boerderijen vond tot ongeveer 1300 - vanwege houtrot aan de dragende constructie - regelmatig nieuwbouw plaats, waarbij de boerderij (na enkele decennia) op enige afstand van de oude boerderij werd herbouwd. Archeologisch onderzoek in de gemeente Deventer en daarbuiten heeft uitgewezen dat sporen van oudere fasen van de boerderij en bijbehorende structuren tot op 200 m van het latere erf gevonden kunnen worden. Bij boerderijen ná circa 1300 werd een nieuwe vorm van fundering gebruikt (poeren of stiepen), waardoor gebouwen minder vaak vernieuwd hoefden te worden en er minder (of geen) sprake was van verplaatsing. Rond erven die tussen circa 1300 en 1832 ontstonden, is daarom een buffer van 50 m gelegd. Om erven die ontstonden ná 1832 is verder geen buffer gelegd, omdat informatie over locatie en inrichting van deze erven beschikbaar is in historische bronnen.

Op de nieuwe verwachtingskaart is de ligging van boerderij Groot Veldhuis niet gewijzigd. Wel is de bufferzone vergroot van 100 naar 200 m. Dit heeft voor het plangebied geen gevolgen: de nieuwbouwlocatie ligt op beide kaarten midden in de bufferzone van de boerderij. In het plangebied mogen daarom sporen worden verwacht van dit erf. Met oog op de locatie van het plangebied is het ook aannemelijk dat zich hier sporen bevinden van een oudere voorganger van de boerderij. Archeologisch onderzoek heeft namelijk aangetoond dat bewoning zich vanaf de middeleeuwen verschoof vanaf de hoge landschappelijke delen naar de lager gelegen aangrenzende delen (de flanken van dekzandruggen). Vanaf de 10de en 11de eeuw werd, in tegenstelling tot voorgaande periodes, als locatie voor boerderijen en erven vaker gekozen voor de overgangen tussen de hoge en lage gronden. Daarbij werden boerderijen in de loop der eeuwen herbouwd op steeds lager gelegen locaties. Het erf Groot Veldhuis lag vanaf de late middeleeuwen op de rand van de hoge dekzandduin. Oudere sporen van een eventuele voorganger moeten ten westen van deze laatmiddeleeuwse boerderij worden gezocht, op hogere grond, waarop ook het plangebied gelegen is.

Afb. 2.2: De historische boerderij Groot Veldhuis.

Naast Groot Veldhuis zijn in de omgeving van het plangebied op de dekzandduin nog enkele andere historische elementen gelegen. Circa 430 m ten zuidoosten van de nieuwbouwlocatie bevond zich de historische boerderij Klein Veldhuis (eveneens voor het eerst vermeld in 1319). Beide boerderijen waren in bezit van het Heilige Geestgasthuis in Deventer. Om de hogere grond tussen de twee erven lagen enkele grachten met houtwallen, die vooral bedoeld waren om het vee op of van de landgoederen van deze boerderijen te houden.³ De houtwallen liggen buiten het plangebied.

De kadastrale kaart toont ter hoogte van het plangebied (naast een tweetal boerderijen en versterkingen) geen andere landschappelijke elementen. Het landschap werd de laatste eeuwen vooral als bouw-, hooi-, weide- en heideland gebruikt en was eigendom van 't Voorster Gasthuis. Sindsdien heeft de omgeving weinig ingrijpende veranderingen gekend. Het bodemarchief ter plaatste is daarom vermoedelijk intact gebleven.

3 Archeologische verwachting voorafgaand aan het onderzoek

Het onderzoeksgebied heeft op de gemeentelijke verwachtingskaart een middelhoge verwachting (afb. 2.1). Deze is gebaseerd op de hoge landschappelijke ligging, de ligging op een enk en de aanwezigheid van een dik plaggendek dat eventueel aanwezige archeologische sporen afdekt en beschermt. De controle boringen die voorafgaand aan de archeologische begeleiding zijn gezet, bevestigen de aanwezigheid van een plaggendek.

Tevens dient rekening te worden gehouden met de resten van oudere voorgangers van het huidige erf Groot Veldhuis, dat een oudste vermelding kent in 1319. Over het algemeen liggen de oudste fasen van deze middeleeuwse erven hoger in het landschap en verschuiven zij in de loop van de tijd geleidelijk naar de flanken van de enken. Het plangebied ligt tussen het huidige erf en het hoogste deel van de rug en daarmee in het vermoedelijke verplaatsingstraject van het middeleeuwse erf.

4 Onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het onderzoek is een Programma van Eisen (PvE) opgesteld, waarin de onderzoeksvragen voor dit onderzoek zijn geformuleerd.⁴ Deze onderzoeksvragen zijn onderverdeeld in algemene vragen, landschappelijke vragen en vragen over een eventuele prehistorische en middeleeuwse vindplaatsen.

Onderzoeksvragen:

1. Sluit de landschappelijke informatie uit het onderzoek aan op het beeld uit de boorgegevens? Zo niet, op welke punten worden afwijkingen gesignaleerd en wat betekent dit voor de genese van het landschap?
2. Zijn er archeologische sporen aanwezig in het onderzoeksgebied?
3. Wat is de aard, datering en ruimtelijke verspreiding van de aangetroffen sporen?
4. Zijn er meerdere fasen te onderscheiden?
5. Hoe was het onderzoeksgebied gedurende de looptijd van de aangetroffen sporen in gebruik?
6. Hoe is de conserveringstoestand van de aanwezige resten?
7. Zijn binnen het onderzoeksgebied vindplaatsen aan te wijzen? Zo ja, welke vindplaatsen zijn dit en hoe kunnen deze worden begrensd en wat betekent dit voor de verwachtingswaarde van aangrenzende gebieden?
8. Hoe was dit gebied in de prehistorie in gebruik? Maakte het deel uit van het verwachte nederzettingsareaal?
9. Zijn er aanwijzingen aanwezig voor de eventuele verplaatsing van het erf Groot Veldhuis van de hoge delen van het landschap naar de flanken van de rug?

3. Brokamp, 2013.

4. Mittendorff, 2013.

5 Strategie en methode

5.1 Algemene onderzoeksstrategie

De onderzoeksstrategie was in het Programma van Eisen opgesteld. De ontgravingsdiepte van de nieuwe bouwkuip is aanzienlijk groter dan de dikte van de afdekkende lagen (varieerde tussen 100-150 cm). Daarom diende ontgraving in ieder geval in twee fasen te worden uitgevoerd. Tijdens de eerste fase werd de teelaarde ontgraven tot op de overgang naar de natuurlijk C-horizont (dus tussen 100-150 cm). Op het moment dat de gehele bouwkuip op deze wijze was ontgraven, zou door de archeoloog worden bekeken of en zo ja wat voor sporen zich in dit vlak bevonden. Indien archeologische sporen werden aangetroffen, dienden twee profielkolommen met een breedte van 1 m te worden gedocumenteerd, om zodoende de bodemopbouw in kaart te brengen. Indien geen archeologische sporen of uitsluitend recente verstoringen aanwezig zijn, kan worden volstaan met een globale fotografische documentatie van de bouwkuip en wordt de waarneming beëindigd.

5.2 Toegepaste strategie en werkwijze

De uiteindelijk in het veld toegepaste strategie kwam overeen met de hierboven beschreven strategie. De bouwkuip is machinaal ontgraven tot de overgang naar het natuurlijke zand, op circa 100 cm beneden maaiveld. Op deze overgang is een archeologisch vlak aangelegd, dat tijdens het aanleggen met de schep selectief is opgeschaafd om eventueel aanwezige sporen duidelijk zichtbaar te maken. Tijdens de eerste inspectie bleken er geen archeologisch relevante resten aanwezig te zijn in het plangebied. Het laatste deel van het ontgraven van de bouwkuip is daarom zonder begeleiding van een archeoloog volbracht. Nadat de gehele bouwkuip was aangelegd, is een tweede inspectie uitgevoerd.

Het vlak is gefotografeerd, waarna het vlak is ingemeten en gewaterpast met een GPS, met tussenafstanden van 5 m. Er is één profielkolom gedocumenteerd om de bodemopbouw te documenteren en deze naast de controleboringen te kunnen leggen. Er zijn geen archeologisch relevante resten aangetroffen, waardoor er geen sporen of vondsten zijn gedocumenteerd.

6 Resultaten van de archeologische begeleiding

6.1 Geologie en bodemopbouw in het onderzoeksgebied

De profielkolom leverde een goed beeld op van de bodemkundige situatie van het onderzoeksgebied. Onderin de profielkolommen is het dekzand te zien waaruit de rug is opgebouwd (afb 6.1, F) In dit pakket zijn redelijk veel gley-verschijnselen aangetroffen, hoofdzakelijk in de noordwest helft van het plangebied. Het betreft Jong Dekzand, de dikte van dit pakket jonge dekzand is niet bekend, aangezien de profielen niet tot grote diepte zijn uitgegraven. De controleboringen die voorafgaand aan dit onderzoek zijn gezet, reikten echter wel tot de onderliggende laag. Hieruit bleek dat dit pakket gemiddeld 30 cm dik is, daaronder bevindt zich sterk lemig zand met leembaantjes (oud dekzand).

Direct bovenop het dekzand is een zandig pakket aangetroffen, dat onder invloed van bioturbatie veel vermenging van bovenliggende lagen vertoont (afb 6.1, E). Deze laag wordt dikwijls als mollenlaag bestempeld. In de lagen daarboven waren restanten van de oorspronkelijke bodem aanwezig, in de vorm van een donkerbruingrijze matig humeuze horizont (Bh-horizont, afb 6.1 D) met lichtgrijze vlekken (E-horizont, afb. 6.1 C). De aanwezigheid van deze relatief donkere, dunne B-horizont en E horizont wijst op een interpretatie als veldpodzol.

De bovenste twee lagen zijn als het (verploegde) plaggendek te interpreteren (afb 6.1 A en B). De overgang van het plaggendek naar de natuurlijke bodem/ondergrond verloopt vrij scherp. Aanwijzingen voor een prehistorische gebruiksfase of de aanwezigheid van een prehistorische akkerlaag zijn niet aangetroffen.

Afb. 6.1. De profielkolom.

6.2 Sporen en structuren

Er zijn tijdens het onderzoek geen spoornummers uitgedeeld, omdat er geen archeologisch relevante sporen zijn aangetroffen. De sporen die wel zijn aangetroffen bestaan uit verschillende rijen plantbedden (afb. 6.2). Deze plantbedden lopen enigszins diagonaal door het plangebied en zijn circa 50 cm breed.

Afb. 6.2. Overzicht van de aangetroffen plantbedden.

Afb. 6.3 Doorsnede door een van de plantbedden.

Enkele plantbedden zijn gecoupeerd, waaruit een gemiddelde diepte van 40 komt (afb. 6.3). De onderkant is vlak de plantbedden en de vulling is gelijk aan het plaggendek. Ondanks dat er geen daterend materiaal in is aangetroffen, worden deze sporen vermoedelijk vanaf de 16de eeuw gedateerd.

De overige sporen bestaan uit enkele recente (botten)kuilen en kabelsleuven. Vooral in het westen van het plangebied bevinden zich enkele grote verstoringen, wat al naar voren kwam tijdens het zetten van de controleboringen. In de boringen 1 en 4 kon de oorspronkelijke bodemopbouw niet worden gedocumenteerd.

6.3 Vondsten

Er zijn geen vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek.

7 Conclusie en beantwoording van de onderzoeksvragen

Het onderzoeksgebied ligt op een dekzandrug, nabij de historische boerderijlocatie Groot Veldhuis. De bodemkundige informatie zoals aangetroffen in de controleboringen, komt overeen met de landschappelijke gegevens uit het huidige onderzoek. Op het dekzand is de oorspronkelijke bodemopbouw zichtbaar, bestaande uit een Bh-horizont en een E-horizont. Dit wijst op een interpretatie als veldpodzol. Deze bodem vormt zich gebieden met een relatief hoge grondwaterstand en heidevelden. Hierop is een pluggenbemesting aangebracht om het geschikter te maken voor landbouw.⁵

Alleen de eerste onderzoeksvraag kan worden beantwoord. De onderzoekresultaten bieden geen inzicht in de overige onderzoeksvragen, waardoor deze allen met nee beantwoord kunnen worden.

8 Aanbeveling en selectieadvies

De contouren van het onderzoeksgebied zijn gedocumenteerd, samen met een profielkolom en de hoogtes van het vlak en maaiveld. Daarna heeft de aannemer de aanleg van de mestkelder onder de ligboxstal vervolgd.

5. Beantwoording onderzoeksvraag 1.

Daarmee is het archeologisch onderzoek afgerond en behoeft geen verder onderzoek meer plaats te vinden. De hoge archeologische verwachting voor het overige deel van de dekzandrug blijft gehandhaafd. Dit gebied was namelijk geschikt voor bewoning vanaf de prehistorie. Op basis van dit onderzoek kan niet worden uitgesloten dat elders op de dekzandrug wel archeologische resten aanwezig zijn.

9 Literatuur

Berends, A.S., 2013. *Veldhuizerdijk 3, Diepenveen, Nieuwbouw jongveestal. Archeologische bureaustudie.* Adviesnummer 556, gemeente Deventer.

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie.* Assen.

Mittendorff, E., 2013. *Controleboringen Veldhuizerdijk 3, Diepenveen (Project 485),* Deventer.

Willemse, N.W., L.J. Keunen & S. van der Veen, 2013. *Die plaatsen, welke in de Douwelerkolk verdrongen zijn... Fysisch- en historisch-geografische bouwstenen voor een archeologische verwachtingskaart van de gemeente Deventer (RAAP Rapport 2571),* Zutphen.